

RÖNTGENRAADSELS

8. EEN RADIOPAQUE RING*)

A. C. M. VAN DE POEL

Op röntgenfoto's zijn soms verrassende beelden te zien, zoals de radiopaque ring van afbeelding 1. De oorzaak hiervan was niet onmiddellijk duidelijk. Bij klinisch onderzoek echter bleek de patiënte een 'neusring' te dragen, een ringetje door een neusvleugel. Niet alleen oorbellen, haarspelden, halskettingen maar ook 'neusringen' dienen te worden verwijderd voordat tot het maken van röntgenfoto's wordt overgegaan.

December 1975.

Adres: Dr. A. C. M. van der Poel,
12701-6N.W.,
Seattle. Wash. 98177,
U.S.A.

Afb. 1. Een peri-apicale opname van 12. Opvallend is de radiopaque ring ter plaatse van de apices van 11, 12 en 13.

ONDERWIJS

PROF. J. VAN AMERONGEN MET EMERITAAT

Prof. J. van Amerongen behoorde niet tot diegenen die al heel klein jongetje al wisten dat ze tandarts wilden worden. Dat kwam pas vrij laat aan de orde, 'min of meer toevallig' volgens zijn zeggen. Dat verklaart ook dat hij, gezien de toen nog 4-jarige cursus 'pas' op 27-jarige leeftijd tandarts werd. Maar dan gaat het er wel hard tegenaan. En binnen de vier muren van zijn praktijk kon hij zich onvoldoende uitleven. De 'drang naar buiten' is zo groot dat hij naast de praktijk in Enschede in 1946 een part-time assistentschap in Utrecht aanvaardt: om op tijd in de Domstad te arriveren moest men toen wel iets vroeger opstaan dan het nu, dertig jaar later, het geval is.

... Het betekent dan ook, twee jaar later, het sluiten van de praktijk in Enschede: onderwijs en onderzoek hebben hem volledig te pakken.

De hele Conserverende Tandheelkunde wordt in de nu komende jaren 'doorgelicht'. Oude technieken worden kritisch bekeken, nieuwe beproefd en 'onderwijsrijp' gemaakt. Dat laatste is in de eerste decennia na de oorlog, wanneer in het universitaire onderwijs 'armoe' nog 'troef' is

(wij spreken over de periode dat de klinische patiënten in stoelen met haast 80 dienstjaren worden behandeld), geen eenvoudige opgave: 'Ik moet het altijd op een koopje doen' is zijn klacht. Maar goedkoop is uit handen van de toekomstige hoogleraar geen duurkoop: de voor luttele guldens gefabriceerde uitbrandovens zijn daar misschien wel het meest sprekende voorbeeld van. Maar ook de broedstoofjes, de vacuüm inbedtechniek en de pressure-cooker als autoclaaf mogen er zijn.

De publikaties blijven niet uit: als goed conservist begin je dan met de cariës. Met O. Backer Dirks en de in de tandheelkunde zo geïnteresseerde bacterioloog, Prof. Dr. K. C. Winkler, zijn de eerste artikelen dan ook gewijd aan reproduceerbare methoden van cariësbepaling. Vervolgens wordt er over de inlaytechniek, inclusief de gespoten afdruk gepubliceerd. Maar ongetwijfeld heeft Van Amerongen gedurende zijn gehele loopbaan het meest de aandacht getrokken met de ontwikkeling van zijn endodontisch instrumentarium, het aseptisch werken hiermede en het invoeren van systematische bacteriologische controles. De resultaten hiervan en de invloed van medicamenten zijn in zeer uitgebreide longitudinale onderzoeken vastgelegd en gepubliceerd. Dat daarbij het onderwerp sterilisatie van het instrumentarium vanzelfsprekend aandacht krijgt is boven reeds gememoreerd. Maar op velen zal hij ook in die jaren indruk hebben gemaakt bij het geven van verscheidene cursussen in W.T.A. verband.

Het is misschien de tragiek van een hoogleraar van deze tijd dat, na in 1958 te zijn benoemd om zijn kennen en kunnen, er daarna zo weinig tijd overblijft om daarvan de 'buitenwacht' in de vorm van publikaties kennis te laten nemen. Die moet het met een aantal proefschriften doen waarbij hij als promotor optreedt. Hij is er bovendien de man niet naar om snel tot publikatie over te gaan. Buisman zegt daarover in de Tomes-Almanak van 1959: 'Zijn vakliteraire produktie zou zeker groter zijn geweest ware het niet dat zijn onbarmhartige zelfkritiek hem ervan weerhoudt iets in het openbaar uit te spreken, dat niet voor meer dan honderd procent door bewijs kan worden gedekt.' Dat betekent niet dat er ook binnen de muren van het Instituut niets gebeurt: een sterke groei van het onderwijsapparaat, met verdubbeling van de staf, geeft zo zijn problemen om de wetenschappelijk verantwoorde lijn in het onderwijs verder te ontwikkelen. De standaardisatie van verschillende technieken wordt in snel tempo gerealiseerd. Om enkele te noemen: het mechanisch verwerken van amalgaam, mengtechnieken voor silicaat-, fosfaat- en ZnO-eugenolcementen. Gestandaardiseerde poedermaatjes en -pipetten doen hun intrede en worden nog steeds verbeterd. Zo is recentelijk nog de stalen capsule met gelatine binnencapsule door hem ontwikkeld.

En, hoe kan het haast anders, op het laatst rolt er nog een vernieuwd endodontisch instrumentarium van de band.

Er is niet veel in het vigerend conserverende curriculum waar niet duidelijk het stempel van Van Amerongen op drukt en het zal ongetwijfeld nog heel lang duren voordat de sporen hiervan beginnen te vervagen.

De democratisering binnen het onderwijs is op zichzelf voor Van Amerongen geen groot probleem, maar door de nevenverschijnselen, zoals het vele vergaderen, kan hij zo weinig aan zijn eigenlijke vak doen.

Dit heeft voor hem de laatste jaren het werken minder vreugdevol gemaakt. Het 'management' van een zo grote afdeling als de afdeling Conserverende Tandheelkunde vormt een te zware mentale en fysieke belasting.

In de loop van 1975 vijftenzestig jaar geworden, gaf de ordinarius er dan ook de voorkeur aan met de jaarwisseling zijn functie te beëindigen. Op zijn zeer nadrukkelijk verzoek is uitsluitend binnen zijn vakgroep aan zijn vertrek aandacht besteed. Bij die gelegenheid is de genegenheid voor hem door zijn grote, zowel wetenschappelijke als niet-wetenschappelijke, staf ondubbelzinnig tot uitdrukking gebracht.

D. P. van Wijk

VERENIGINGSVERSLAGEN EN MEDEDELINGEN

NEDERLANDSCH TANDHEELKUNDIG GENOOTSCHAP

Verslag 214e ledenvergadering d.d. 10 oktober 1975

De vergadering vond plaats in het Tandheelkundig Instituut te Utrecht, waar *F. de Maar* een toelichting gaf bij de onderwijsverzameling. Door *Prof. J. van Aken* werd het probleem behandeld van de juiste belichting van röntgenfilms, die afhankelijk is van gevoeligheid van de film en de belichtingstijd. De gevoeligheid van de meeste fabriekaten röntgenfilms is willekeurig in 4 klassen ingedeeld; tijdschakelaars maken belichtingstijden mogelijk in stappen van ongeveer 25% percentage-verschil. De gevoeligheid is niet gestandaardiseerd evenmin als de belichtingstijden, die bovendien afhankelijk zijn van de constructie van de tijdschakelaar. Daarom dient er naar te worden gestreefd, de gevoeligheidsklassen van de films en de indeling van de schaal van de tijdschakelaars op elkaar af te stemmen.

In een film, toegelicht door *Dr. P. Egyedi*, werd een osteotomie-operatie gedemonstreerd ter correctie van een disto-relatie van het onderfront. De daarbij ontstane ruimte ter hoogte van de premolaren wordt opgevuld met gelyofiliseerd homoloog bot. Dit is botweefsel dat op lage temperatuur is gebracht en uitgedroogd, waardoor het antigene eigenschappen verliest. Vóór de operatie wordt het gerehydreerd waarbij behalve vocht ook een antibiotische oplossing (vancomycine) wordt ingebracht.

Mejuffrouw Dr. M. de Boer gaf een toelichting op de resultaten van een door haar verricht onderzoek, waarbij van ruim 300 kinderen in leeftijd van 5 tot 9 jaar tweemaal jaarlijks gebitsmodellen werden gemaakt om een inzicht te krijgen van het ontwikkelingspatroon van het centrale diasteem. Daaruit bleek dat in de loop van 4 jaar dit diasteem zonder enige behandeling significant kleiner wordt en in veel gevallen tenslotte slechts 1 mm bedraagt, hetgeen esthetisch niet meer storend is.

De resultaten van het onderzoek dat door *R. Buchner* wordt verricht over veranderingen in het kaakgewricht van ratten als gevolg van een beetverhoging, zijn in tegenspraak met de algemeen heersende opvatting dat het kaakgewricht daarop reageert met degeneratieve processen (arthrosis deformans). Door aanbrengen van een spalkje werd bij de proefdieren de beet met 0,6 mm verhoogd. Na 1 tot 8 weken kon met behulp van tetracycline-kleuring in histologische preparaten de aanmaak van het condylaire kraakbeen worden vervolgd. Daarbij bleek dat het kaakgewricht reageert met adaptatie en dat geen degeneratieve veranderingen optreden.

J. van Doorne presenteerde een door hem samengestelde diaserie met commentaar over de historische ontwikkeling van de maxillofaciale prothetiek, waarbij o.a. enkele gevallen ter sprake kwamen die behandeld waren door *Mej. J. Schuiringa*, van 1920 tot 1957 lector aan het Tandheelkundig Instituut.

Door *Dr. H. Kalsbeek* werd verslag gedaan over het kleuterproject in Tiel, waar de resultaten van een model-opzet voor kindertandverzorging zowel psychologisch als tandheelkundig worden geëvalueerd. Het nuttig effect van voorlichting en waterfluoridering op de tandheelkundige gezondheid van kinderen die vanaf de geboorte tot 5-jarige leeftijd worden behandeld, is evident.

F. N. Akveld onderzocht een lichte militairen van 18 tot 20 jaar, die

werden onderverdeeld in een groep met veel, een met weinig en een (zeer kleine) zonder cariës. Getracht werd, vast te stellen welke rol bacteriologische, immunologische en voedingsfactoren spelen bij de weerstand tegen cariës.

B I N N E N L A N D

OPROEP STUDENTEN TANDHEELKUNDE VOOR HET AANGAAN VAN EEN VERBINTENIS ALS BEROEPSOFFICIER

Voor een aantal studenten in de tandheelkunde alsmede voor enkele jongelieden, die in 1976 de studie zullen aanvangen, bestaat de mogelijkheid tot het aangaan van een verbintenis bij de zeemacht ten einde, na de studie met geldelijke steun van rijkswege te hebben volbracht, gedurende zes achtereenvolgende jaren als beroepsofficier tandarts bij de zeemacht te dienen.

Toelating tot het aangaan van de verbintenis en toekenning van de geldelijke steun ten behoeve van de studie zullen geschieden overeenkomstig het Besluit tegemoetkoming studiekosten aspirant-officieren geneeskundige dienst krijgsmacht.

Het maximum aantal studenten en aanstaande studenten, dat tot het aangaan van eerderbedoelde verbintenis zal worden toegelaten, is vastgesteld op:

- a. 3 aanstaande studenten in de tandheelkunde of studenten in de tandheelkunde, die het kandidaatsexamen nog moeten behalen;
- b. 1 student in de tandheelkunde, die tenminste het kandidaatsexamen in de tandheelkunde met gunstig gevolg heeft afgelegd.

Ofschoon van de immunoglobulinen A en G de laatste groep enige invloed leek te hebben op het veel of weinig vóórkomen van cariës, kon geen factor worden aangewezen die een duidelijke correlatie vertoonde met cariësresistentie.

Inlichtingen worden op schriftelijke aanvraag verstrekt door de inspecteur van de geneeskundige dienst der zeemacht, Duinroosweg 7 te 's-Gravenhage.

Sollicitaties dienen vóór 1 juli 1976 te worden ingediend bij de Minister van Defensie, Koningin Marialaan 17 te 's-Gravenhage.

KLINISCHE AVOND VOOR TANDARTSEN TE NIJMEGEN

Aankondiging programma 3 juni 1976

Op donderdag 3 juni a.s. zal een klinische avond worden gehouden in de collegezaal van het Gebouw voor klinische tandheelkunde, Philips van Leydenlaan 25, Heydendaal te Nijmegen. Aanvang 20.00 uur precies.

Programma:

De volledige prothese:

Prof. J. O. F. von Jessen:	Rebasing-relining.
H. A. de Koomen:	De esthetiek.
Dr. M. de Clercq:	De nauwkeurigheid.